

ბრძოლის ხმა

სოციალდემოკრატიული პოლიტიკური, ეკონომიური და ლიტერატურული ჟურნალი.

პირა 4 დამფუძნებელი
1927 წ.

რედაქციის და კანტორა
რუსთაველის პრესბუქტი, № 23, ოთახი 20. ტელ. № 23-87
ლთა ყოველ დღე, გარდა კვირა-ღვინისა, დღის 9-1 საათამდე.

№ 46

ჟურნალის შინაარსი

„ბრძოლის“ რედაქციის—გარბი; ყოფილ მენშევიკთა შორის მომუშავე განყოფილება და მისი დაარსების წინასწარი პირობებები—ალ. ხელაძე; რა სურს ენჯერაციას—ლევო შენგელაია; პოლსუდსკის მორიგი პროვოკაცია—ც. ჭიჭიშვილი; საპარტიო მანერები—ს. ელიაძე; ლან.

ძღვე-ინგნობი ფონს ვერ გახვალთ—ბარნაბ ძველია; თბილისის ტრამვაი—ი. ნარსია; უცხოეთის კაპიტალის როლი ძველი რუსეთის მრეწველობაში—ნ.ე. ივ. მემკვირვალი; ვხაჯავრედინზე—მოთხრობა — გრ. მაკავერაინი; ოკრობის რაიონის გლეხკაცობის ტერიტორია—ლ. კუმრაშვილი.

„ბრძოლის“ რედაქციის

Pro domo.

VIII

ბრძოლები ბრალს მდებენ; ბათუმში კორდანისა და მის მთავრობას ნდობა გამოუტყდა და დღეს ეს ნდობა უკან მივაქო.

იყო ორი პეტრე: ერთი ის, რომელმაც მთავრობას ნდობა გამოუტყდა, ხოლო მეორე ის, რომელსაც დღეს ეს ნდობა უკან მივაქს.

არც ეს არის მართალი. წინა წერილიდან მკითხველმა იცის, რომ მე ყოვლიანის მთავრობისთვის ბათუმში ნდობა არ გამოიმტყნადებია. მაგრამ რომ კიდევ უფრო აშკარად დაეანახეთ ყველას „ბრძოლის“ მწერლების სიყალბე, ჩვენ აქ მოვიყვანთ დამფუძნებელი კრების უკანასკნელი სხდომის ისტორიას, რომლიდანაც მკითხველები თვითონ დანიანბენენ, თუ ვინ გამოუტყდა ყოვლიანისა და მის მთავრობას ნდობა და ვინ უნდობლობა.

ჩემმა მკითხველებმა კარგად იციან, რომ ყოვლიანისა და რამსვილის აბუსიდ ჰქონდათ აგდებული დამფუძნებელი კრება. ის უკანასკნელი საქართველოს დემოკრატიული მთავრობა აკუთვნებდა მხოლოდ იმ ფერად ქალღმერთისაგან გაკეთებული „დრაკონის“ როლს, რომელიც ჩინელებს გამოქონდათ ბრძოლის ველზე ვერობილების დასაფრთხილებათ.

დღეს ამა ვინ არ იცის, რომ საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის დამფუძნებელი კრება ყოვლიანის მთავრობამ უბრალო გრამოვონად გადააქცია, რომელსაც რამსვილი და კომპანია როგორც სურდათ ისეთი ფორმისა ჩასდებდნენ, როგორც მოსურებულათ ისეთი „უხეხებს“ დააკრებინებდნენ.

ჩემმა დამფუძნებელი კრება „ხალხის ნებისყოფის“ გამომახტელი, მისი სუვერენობის სარკე კი არ იყო, არამედ ხალხის მოსაკუთრებელი, მისი თავლების ასახვევი ორგანო იყო. მის პირობებზე დანიშნულებით ის გადაიქცა, რომ სრულიად უკრიტიკოთ, სიტყვის შეუბრუნებლად

დაედასტურებია რამსვილისა და კომპანის „თავისუფალი ნებისყოფა“.

მას არავინ არავითარ ანგარიშს არ უწევდა, არავინ არავინ არ ეკითხებოდა, მას მხოლოდ post factum. მხოლოდ ცნობისთვის მოახსენებდნენ უკვე სადღაც გადაწყვეტილება და გათავებულ საქმეს სწინად დამფუძნებელი კრება ამ „საბატიო“ როლსაც მოკლებული იყო.

ამის სასუტუთის ილიუსტრაციათა ათასიდან მარტო ერთ-ერთი ფაქტის დასახელებაც საკმაო იქნება.

მესკოვთან 1920 წლის 7-8 მაისის საზოგადოებრივი კრება ნ. ფორდანიამ ისე მოაწყო, რომ დამფუძნებელ კრება ავი სიზმრადაც არ უნახავს. მაგრამ ეს კიდევ არაფერი ეს ხელშეკრულება არც შეიძლება წარუდგინათ დამფუძნებელი კრებისთვის სარატოვსკაციოთ. და ვერც წარუდგინათ, რადგანაც თვით ამ ხელშეკრულების უკანასკნელი მუხლის თანახმად: „ეს აქტი ძალაში შედის მისი ხელის მოწერის დღიდან“.

ამა ერთი მიზანძნე: რის მაქნის იყო დამფუძნებელი კრება თუ მას არავინ არ ეკითხებოდნენ ისეთ საქმეში, როგორც არის ოთხი ამ ზვის საკითხი, როგორც არის სახელმწიფოს ტერიტორიის მონადირისა და მისი სახეობის საკითხი. რისთვის იყო მოწვეული დამფუძნებელი კრება, თუ არა ასეთი საკითხების გადასაწყვეტათ.

დამწერსენი: არც ერთ თვითმპყრობელს, თვით იოანე მრისმანაც კი, არ გადაუწყვეტია მრეწველების სახეობის დაუყოვნებელი სახელმწიფოს ისეთი დიდი საქმეები, როგორც გადაწყვეტა ყოვლიანამ ქვეყნის წარმომადგენლობის, „ქართველი ხალხის სუვერენული ნებისყოფის გამომახტელი“ დამფუძნებელი კრების არსებობის დროს, მისდა დაუყოვნებელი.

ლა თავს ესხმის როგორც მთავრობას, ისე ს.-დ. ფრაქციას და პარტიას.

თეთი ჩვენი ფრაქციად გამოდის: ივანე გამარჯოელი და დავით ანაბეგილი. ორივე ორატორი კრიტიკის ქარ-ციცხელში ატარებს როგორც თავის საკუთარ ფრაქციას, ისე მთავრობას...

თათბირი იღებს შემდეგ რეზოლუციას: „მომისინა რა მოსწენება საქართველის დღევანდელი მდგომარეობის შესახებ, დამტყუებელი კრების წევრებისა კერძო თათბირი აცხადებს:“

1. მთავრობა სრულიად მოუშობადუელი აღმოჩნდა ქვეყნის თავდაცვის საქმეში, თუმცა არა ერთხელ განუცხადებია, რომ რესპუბლიკის დაცვავედ სათანადო ზონა მიუღებელი აქვს.

2. მთავრობამ ვერ შექმნა რესპუბლიკის დაცვავედ საჭირო სამხედრო ძალა და მრავალ დაუცველობისა და შეკლერების გამო სრულიად ვერ გამოიყენა ის ძალები, რომელთაგან მის განკარგულებაში იყო.

3. ომის წარმოების დროსაც მთავრობამ ვერ გამოიჩინა სიბრძნეობა და თეთი შეიქმნა პანაქისა და ანტი-დასავლური წყაროდ.

დამტყუებელი კრების კერძო თათბირი აღნიშნავს, რომ დღევანდელმა მთავრობამ ვერ შესძლო საქართველოს დამოუკიდებლობისათვის ბრძოლის ხელმძღვანელობა და უშეზღუდვად უნდობლობა“.

ასეთია ამ საქმის ვითარება.

ამას კიდევ რა უნდა დაეუბნა? ის, რომ ბათუმში

კორდინანსა და მის მთავრობას სრული „უნდობლობა“ გამოუცხადებდა და მთავრობისადმი კრებამ.

ვამბოძა: დამტყუებელი კრება და არა მისმა „კერძო თათბირმა“, ვინაიდან ეს კრება, რომელსაც 52 დეპუტატი დაესწრო კანონიერი იყო და ის იძლეოდა ბოლო შედეგს თავი კერძო თათბირად გამოეცხადებია, აქ ბრალი მის თავმჯდომარეს ედება. რომელი დავითო თაბისა კრების სურვილის და დამტყუებელი კრება მითრევა ასეთი კრიტიკულ მომენტში... მაგარა! ამაზე ისტორია უფრო პირუტყვივლად იტყვის...

პირადად პეტერ ველიშვილისთვის ამას რა უნდა დაეუბნა? მხოლოდ ის, რომ იმ სათაში, რომელსაც დამსწრე დეპუტატები ხელს აწერენ, სწერია:

პეტერ ველიშვილი.

მე ვიცნობ მას და მის მაგივრად მოგახსენებთ: მინ გამოიჩინა მდენი ვაჟკაცობა, რომ ბოლომდე დაესწრო თავისი დიდი იდეოლოგიის საუკუნოთ დამარცხებას და თვალსაჩინოვანი იყვალაზე ბოლოს გაშორდა საყვარელ სახლსაც.

თქმით მას იქ არაფერი ეკითხა. „ბრძოლის“ რედაქციას ვეუბნებოდა, რომ ის თავს არასოდეს არ სდებდა ორატორობაზე. მით უმეტეს ვერაფერს იტყობდა აქ, ასეთ უაღრესად ტრალიკულ მომენტში, როდესაც გრძობათა სიჭაბბე მას სულს უხუთავდა.

აქ მისი მაგივრად მისი ჩაფვრდილი და გამშრალი თვალები მტკიცელებდნენ.

„პარიზი.“

უყოველ მენაშვილთა შორის მომხატვარ და მისი დაარსებითი წინასწარი პროგრამები

IV.

როგორც წინა წერილში აღვნიშნეთ, უკანასკნელი ფაზა კაპიტალისტური მეურნეობის—მონოპოლიზაციის კაპიტალი და მისი პოლიტიკური გამოხატულება — იმპერიალიზმში, ახასიათებს თანამედროვე კაპიტალიზმს სერიოზოზობის მასშტაბით. მარქსის მოძღვრება, რომელიც მოცემულია მეცნიერული ანალიზი კაპიტალიზმის ბუნებისა, კაცობრიობის ისტორიის განვითარებას პროცესში მისი როლის დანიშნულება, მოსწონება, რამდენადაც დაედო საფუძვლად სოციალ-დემოკრატიულ მარქსისტ პროგრამას, ანარქული იყო კაპიტალიზმის განვითარების ისეთი პერიოდისა, როცა იგი — კაპიტალიზმი პროგრესულად მოუღონას წარმომადგენელთა, რაც ხელა უწყობდა საწარმოო ძალით განვითარებას და მატერიალური კულტურის აყვავებას.

მაგრამ კაპიტალიზმი, როგორც განსაზღვრული, ერთ სისტემაში ჩამოსხმული სოციალური ურთიერთობა, განიცდის განვითარებას პროცესს, ვადანის ამ განვითარების უკანასკნელ ფაზაში აქ, ახალ გარემოებათა მიხედვით, იცვლება მთელი პროგრამა რევოლუციონერული მოქმედებისა.

კაპიტალისტური მეურნეობის უკანასკნელი ფაზის ან დიანასორი კაპიტალიზმ — ბუნების და ტენდენციას აღნიშნვისა და შესწავლის საქმეში დიდი დავაში მიუძღვის არა მარტო ლენინს, არამედ მენშევიტებსა და ბუტრუხაშვილს კეთილშესრულად, როგორც არიან მაგალითად განსწავლილ ლებარტურ ბუტრუხაშვილს და გილფრანდის მენშევიკებიანს. გილფრანდისგან თავის მეტყუარულ შრომაში „ფინანსური კაპიტალიზმი“ მოგვცა შესანიშნავი ანალიზი კაპიტალიზმის უკანასკნელი საფეხურებისა. ამ შესანიშნავ შრომაში ავტორი ვეუბნებდა, რომ „როგორც ნაციონალური სახელმწიფოების, ისე ინტერნაციონალური მასშტაბით გეოგრაფიულად სპანაკო და სამრეწველოდ დაჯგუფებული, ლითონის, ელექტრონის, ნავთობის პროდუქტების და სხვა მრავალი; რომ ამ ვაუ-

რითანების მიზანია მონოპოლიური მდგომარეობის შექმნა, როგორც „ნაციონალურ“ ბაზარზე, ისე საერთაშორისო ბაზარზე“. საშუალოდ გილფრანდისგან, როგორც იპორტუნისტთა და რეფორმისტთა რჩევა კაპიტალისტურ საზოგადოებას ფარულგანა.

მართა, როცა მარქსი თავის უკვდავ „კაპიტალიზმ“ სწერდა, კაპიტალისტური კონკურენციის პრობლემა ეკონომისტების დიდ უმრავლესობას წარმოადგენდა ქონდა, როგორც უცვლელი და გარდაუდებელი კანონი კაპიტალიზმის მეურნეობაში. ბურჟუაზიული მეცნიერები დასკინოდნენ მარქსის თეორიულ დაბუდეებას, რომლის მიხედვითაც კაპიტალიზმში ისტორიულ განვითარების პროცესში თავისუფალი კონკურენციის, ან შეუიბრებლის წინააღმდეგ ვადევა კონცენტრაციებზე, რაც იმის ნიშნავს, რომ კაპიტალი გრძობდება, ის სისტემატურად და თანდათანობით ვადიანს მცირედი ჯგუფების ხელში. კაპიტალის კონცენტრაციის კი მოყვება მონოპოლია, რაც ღღეს უკვე ფაქტია.

ეგრობაში ძველი კაპიტალიზმი, თავისი თავისუფალი კონკურენციის, კერძო ინიციატივითა და გასაქმობის უკვე მოიხსო მე-20 საუკუნის დასაწყისში. იო რას ამბობს ლენინი ამ საკანზე: „უმთავრესი ტენაპები მონოპოლიური კაპიტალის ისტორიის განვითარებაში იწყება შემდეგი დეათი: 1) 1860—1870 წ. ეგრობაში კაპიტალიზმი აღწყვეს უმაღლეს წერტილს თავისუფალი კონკურენციის წინააღმდეგ. მონოპოლია ამ პერიოდში მხოლოდ ჩასახლებული და ცხოვრების ავანსკინაზე სრულდით არ მოსახსნა. 2) ცნობილი საწარმოო კონსოციების შემდეგ, რომელსაც ადგლო ქონდა 1873 წ. იწყება კარტელური განვითარება წარმოების, მაგარა კარტელური სისტემა მანინც გამოწვალის შეადგენს. 3) მე-19 საუკუნეში დასრულდა წარმოების აყვავების ხანა. კაპიტალიზმის ანარქული ბუნების განვითარების მიხედვით; „აყვავებას“ მოყვა 1900—1903 წლების კრიზისი. იო, ამ პერიოდის შემდეგ

კარტელურ სისტემას კაპიტალისტურ მეურნეობაში ეყრდნობა მტკიცე საფუძველი. ამ მომენტთან კაპიტალიზმში გადადის იმპერიალიზმში... რაკ უმთავრეს კაპიტალისტური მეურნეობა კარტელურ სისტემაში ჩამოყალიბდა, ამით სრულიად ახალი გარემოება შექმნა, კარტელდება თვით დამწყვეს მოლაპარაკება ურთიერთობის ინიციატივა, თუ რა ფასში გაყიდონ ესა თუ ის ნაწარმი, აგრეთვე როდის განაღდონ ესა თუ ის თამაშები და სხვა. აგრეთვე კარტელდება გაყვეს ურთიერთობის საქონლის განსაღებელი ბაზარი, ამავე დროს კარტელდება განსაღებლებს ხოლმე ბაზარზე გაყიდულ საქონლის რაოდენობას, აწესებენ შეთანხმებებს საქონლის ფასებს და აგრეთვე სახლგარეშე მოგების რაოდენობას სხვადასხვა წარმოებისათვის. (იხ. ლენინი, „იმპერიალიზმი“, გვ. 15).

როგორც ზემოთაღკვეთი, კაპიტალის კონცენტრაცია და შეჯობება განვითარების უმაღლეს საფეხურზე გადადის „იზოლირაციაში, ამ რიგად იწყება გეგანტური პროცესი წარმოებების განსაზღვრავითობის, რაც თავის - თავად იწყებს ტენდენციურ გამოვლენას და გაუმჯობესებას განსაზღვრავითობის. ეს კი რასაკვირვებელია, არ წააგავს კაპიტალიზმის იმ პერიოდს, როცა არსებობდა თავისუფალი შეჯობება დაქაქვულ წარმოებათა შორის, რომელთაც არ იკლდნენ საერთო ბაზრის მონოპოლიზმის რაოდენობა და არ ქონდათ არავითარი კონტაქტი თვით პროდუქციის რაოდენობის შესახებ თვითიველ კაპიტალისტურ წარმოებაში.

იმპერიალიზმის ტენდენცია გადსული კაპიტალიზმის ისეთ მტკიცე და ვარდულებში ჩაიჭრება, რომლის საშუალებითაც საფუძველი ეყრდნობა კაპიტალისტურ წარმოების განსაზღვრავითობის, მის სოციალიზაციას. ამ განსაზღვრავითობის პროცესში თვით კაპიტალისტები მთლიან სურვილის წინააღმდეგ არიან ქაობილები.

ასე და ამ რიგად, თვით წარმოება ხდება საზოგადოებრივი, ხოლო ნაწარმი კი რიგმა კერძო საკუთრებად. მონოპოლურად მიიანებება კაპიტალისტები ურთიერთ შორის შეთანხმების ნიადაგზე ხელშეწყობად ზრდიან თავიანთ ნაწარმოების ფასებს.

რა არის ფინანსური კაპიტალიზმი?
ფინანსური კაპიტალიზმი არის ისეთი სახანძრო კაპიტალი ფურის სახით, რომელიც გადადის წარმოებაში. აი რას ამბობს იგივე გილბერტდინგი ამის შესახებ:

„საწარმოო კაპიტალის თითქმის სპიხ - შეითხედა არ ეკუთვნის თვით იმ წარმოებებს, რომლებიც სათანადო უღდანან ამა თუ იმ წარმოების კერძო მესაკუთრის სახით. ეს წარმოებები ფინანსებს ღებულებენ ხანკუდიან, რომლებიც თავის მხრივ ფინანსიურ რესურსებს სისტემატურად და მეოთხედრად ახანებენ ამა თუ იმ მოსაგებ საწარმოო დარგებში და ამის გამო საცესებო ილიაზილებზე როგორც წარმოებას, ისე შესაბამებელ ელმას-წარმოებულ კაპიტალისტურ - ბურჟუაზიას. ამ უკანასკნელებს აყენებენ თავის მტკიცეობას და კარნახს ქვეშ“. მონოპოლიზმის კაპიტალის ბატონობის დროს საბანკო კაპიტალი უმთავრეს სტრემული და ფაქტორია წარმოების განვითარება - აყვავების საქმეში. თუ მონოპოლიზმურ კაპიტალს ასახიანებს ამა თუ იმ წარმოების განვითარებას, ამა თუ იმ საწარმოო დარგის კონცენტრაციას, როგორც „ნაციონალურ“ სახელმწიფოების ფარგლებში, ისე სახელმწიფოთა შორის ინტერნაციონალურ მასშტაბით, ბანკები, როგორც საკრედიტო აპარატი არიან განვითარებულ ნაციონალურ და სავაჭრო-საზღვაო მასშტაბით და როგორც ასეთი საფრთხილად მტკიცეენ წარმოებას, ხელშეწყობენ აძვირებენ მის პროდუქციას, ქმნიან ამა თუ იმ მიუწყველობის დარგს, რომელშიც გაასაკუცებულ სარგებლობას იღებენ. ახდენენ შეწყვილებს საშუალებების მიზნით ამა თუ იმ წარმოებას, რათა განსაღებელი ბაზარი ხელშეწყობენ და ამით იმ ნაწარმოებები და შემდეგ დამწყველ ბაზარს „ნორმაზე“

საკლები საქონელი მიჰყოფონ, რაც შეიძლება უფრო მაღალ ფასებში. მონოპოლიზმურ კაპიტალიზმს ასახიანებს კაპიტალის გავრცედა ნაციონალურ“ ფარგლებზე გარეთ და ამრიგად საექსპლუატაციო ასახიანებს კიდევ უფრო განვითარება, კაპიტალიზმიც არ ვითარდება ერთი მბღვიანით სავაჭრო მასშტაბით, მისი განვითარება ხდება უთანასწოროდ, ნასტრეობით. ინგლისი ყველა სხვა ქვეყანაზე უფრო გამოვიდა კაპიტალისტურ მეურნეობის საინიციტივო და მე-19 საუკუნის პირველ ნახევარში გააფორმებდა ე. წ. თავისუფალი ვაჭრობა. ამ დროს მთელი ქვეყნები ირება „სახარობობა“ მისი ფაბრიკებში, მას მოქმედებდა სავაჭრო-საზღვაო ბაზარზე არავითი ყვედა, მაგრამ მე-19 საუკუნის მიწურულში ინგლისის ბატონობა სუსტდება, რადგან გერმანია, ამერიკა და სხვა სახელმწიფოები უკვე მომწიფდნენ კაპიტალისტურ კულტურის მხრივ და მავარ მტკიცეობას უწყებენ ინგლისს. ინგლისი დღესაც უღელდის წარმოებადგენილია გრავდ წოდებული 400 მილიონიანი კოლონიზების რაოდენობა სავაჭრითი კი ვსულ პერიოდში მინც წარმოადგენდა შევასზე იმპერიალიზმს.

მონოპოლიზმური კავშირები კაპიტალისტებისა კარტელები, სინდიკატები, ტრესტები და სხვა პირველ ყოვლისა ურთიერთობის ინსტიტუტები წინაურ ნახევარს, ისინი იხიენ ყველა საწარმოო დარგებს თავის სახელმწიფოთა ფარგლებში და გასაქანს არ აძლევენ კერძო კაპიტალისტს, რომელიც არ შედის მათ ავირში, მაგრამ კაპიტალისტური მეურნეობა ვერ თავსდება მარტო თავის „ნაციონალურ“ სახელმწიფოებზე ფარგლებში. ექ მეურნეობა სახელმწიფოს გარეშეც მიიღობს და ამიტომ იქმნება და სავაჭრო-საზღვაო ბაზარი, რომლის ხელში ჩასაგდებად, მის დასაყრდნელად ურთიერთობის თანხმდებიან სავაჭრო-საზღვაო ტრესტები და კარტელები. ხოლო თუ შეთანხმება არ მოხდა, მაშინ აღმუშავდებიან ნაციონალური სახელმწიფოები თავისი ინტერესებითა და მილიტარისტული როგანაცხებით.

ამრიგად ახალი კაპიტალიზმი მონოპოლიზმურ სინტივსზე დამყარებული მთლად გეგანებს. რომ ტრესტებში და კარტელებში გაერთიანებული კაპიტალისტები უთანხმდებიან ერთი - მეორის მიფლი მსოფლიოს გეგნოშირად ვაყოფოს საქათნის. კაპიტალისტების ასეთი ფაქტური შეთანხმება უმუშაობს თავის ფორმალურ საწყისს იმ პოლიტკურ ორგანიზაციებთან, რომელსაც უწოდება სახელმწიფო, რომელიც დანტრესტებულ ტერიტორიალური ფაფართივით, გეკუნის სეფრის განდიდებით და საკუთარი ნაციონალური ეკონომიკის მლიეობით.

რეფორმისტური სოციალიზმი მავალიად კი კაუტსკის სახით ღიდ იმდებენ ამყარებს. ე. წ. იმპერიალიზმურ სახელმწიფოების „შეთანხმებზე“, რომლის სახანია საერთაშორისო ბაზრების, შეთანხმებით განაწილებს. ე. წ. ინტერ - იმპერიალიზმური, ან ულტრა - იმპერიალიზმური კავშირები. რომლებიც თითქმის შესღლებენ შეთანხმებით ურთიერთ შორის თავის გავლების და სეფრების დანაწილების საქმეში. ჩასაკვირვებელი ეს არ შეესაბამება ნაწინადგელებს, ფინანსად კაპიტალისტური მეურნეობის დროს ბაზრების და სეფრების განაწილების პროგნოზს არ სწყელებს რაიმე განაწილებული სამართლიანობის პრინციპით, ამავედ ეს დანაწილება აშენებელია მონაწილე სახელმწიფოების მტერივალურ, ეკონომიურ, ფინანსიურ და სახელმწიფო ძლიერებაზე და რესურსებზე. ამავედ დროს მისაღება მდებარეობაში ის უტყობები ფაქტი, რომ სხვადასხვა სახელმწიფოები არ ვითარდება ერთი ტემპით და მაშინდროს. ზოგი ვითარდება ნელის ნახოტებით, ზოგი კი ამაყრებელი ტემპით. მაგალიად ნახევარი საუკუნის წინად გერმანია საწარმოო ძალების განვითარების მხრივ ერთობ სუსტი იყო ინგლისთან შედარებით, აგრეთვე იაპონია სუსტი იყო რუსეთთან შედარებით.

ბით, მაგრამ ჩვენ ვხედავთ, რომ როგორც გერმანია, ისე იაპონია ვიგანტორუ ნაბიჯით წარბაზიან პრაგერესონადმი და ღღეს ინგლისის მეტოქეში არიან კაპიტალისტური კულტურის მხრივ.

ამ ვარგებობით ის ფაქტი მტკიცდება, რომ საერთაშორისო შეთანხმებები, რომელნიც ქმნის ერთნაირ „სტატუს-კვოს“, ეს უკანასკნელი პირველ მომენტში უსათუოდ გამოიხატება შეთანხმებში მონაწილე სახელმწიფოების რაღაცეა ძალთაუბრებებით და სხეუცა ფართო მნიშვნელობით, მაგრამ დროთა მსვლელობაში მდგომარეობა საესეებია; მონაწილე სახელმწიფოების სიძლიერის მეტ - ნაკლებობა საესეებით ააშკარავდება და სწორედ ის სახელმწიფო, რომელიც მეტად განვითარდა ეკონომიკურად, ფინანსურად და მილიტარისტულად არღვევს ერთხელ შექმნილ ძველ ურთიერთობას და ფრთხილი ძალით ცდილობს მიიღოს ახალი ურთიბები, ახალი სამოქმედო აპარატი, ახალი ბაზრები და სფეროები. რუსეთ - იაპონიის ომი 1904 წელს და მთა ფლოთ ომი ამის საუცხოველადამადასტურებელია.

გაძლიერებდა და კაპიტალისტურად აყვავებულა გერმანია ვერ დაუტოვებდა საზღვრებში, რომელიც წა მიუჩინა ინგლისმა თავის მონოპოლისტური პატარონობის დროს და ამიტომ ის იარაღობა ცდილობდა ძველი ფაქტორი და აუზიდილი მდგომარეობის დარღვევას და მით ბაზრისა და სამოქმედო სფეროს გაფართოებას. გერმანია დამარცხდა, მაგრამ ის, რომ არ დამარცხებულა ყო კოლონიების გეოგრაფიული ჭარბა სულ სხვაფერ შეიცვლებოდა.

ამ ნიარად უკანასკნელი ფაზა კაპიტალიზმისა, ფ-

სანსიორი კაპიტალით თავის წიაღში ატარებს ეკონომიკური და ტექნიკური კულტურის ერთ წერტილზე გაყვანის. ფინანსური - მონოპოლისტური კაპიტალი აზნადებს და ქმნის საერთაშორისო ომებს. ამიტომ ეს სოციალური წყობილება აღარ შეეგუება კაცობრიობის ისტორიის მომავალ განვითარებას. საერთაშორისო მენშევიზმი, რომელიც „ნაციონალიზმის სახელმწიფოების“ ფარგლებში კლასთა შორის მშვიდობიანობას ქნადგებს და პარლამენტარული დემოკრატის საშუალებით სამოქალაქო ომის მაგიერ აყვებს სამოქალაქო მშვიდობიანობას და კლასთა შორის სათიფობის პრაქსის, მენშევიზმი, რომელიც „ნაციონალიზმის სახელმწიფოების“ საზღვრებს იქით აყვანებს პაკეთისტურ ლოზუნგებს უღტრა - იმპერიალიზმის შესახებ, რომ ვითომ თვით იმპერიალისტებს შეეძლოთ მოიკრიბებთ ვაანაწილონ საერთაშორისო ბაზარი და გაველენის ფერებები, ამ უღტრა - იმპერიალიზმით აიხსნება უთა - პატრიოტიზმა საერთაშორისო მენშევიზმისა, რასაც იგი იჩენს ერთა ლაგის საკითხში, ერთა ლაგა მენშევიკების პოლიტიკური დიანგნოზით მოწოდებულა რევოლუციური მარქსიზმის და ლეანის პარტია არ თქმა უნდა ვერ გაიზარებს ამ პაკეთისტურ ბოდეყვარ იზიარებენ მენშევიზმის ამ წლადაზის არც ყოფილი შინშევიკი მუშები და სწორედ ამიტომ გაითიანა უღდეკი იდეურ უფსკრული ჩვენსა და ჩვენს კლდეოდ ლდარებს შორის, ამიტომ ჩამოყვარდით მათ, ამიტომ მოეხახეთ ახალი გზა, მაგრამ ახალი გზის“ პლატფორმაზე შემდეგ მოვილაპარაკებთ.

ა.ლ. ხნლაამ

რ ა ს უ რ ს ე მ ი გ რ ა ვ ი ა ს

რუსთთან ურთიერთობა

ყოველ სახელმწიფოს საერთო პოლიტიკის ერთი უმთავრესი საკითხი არის ურთიერთობა მეზობლებთან, დამოკიდებულება სხვა სახელმწიფოებთან, განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია იგი პატარა ქვეყნისათვის.

მისთვის სახელმწიფო პატარა მეზობლებს, ხოლო ნორმალურ ურთიერთობას, დამყარებულს სოლიდარობასა და თანაწირობობაზე შეუძლია იგი ფეხზე დაყენდს და ააყვავდს.

დემოკრატიული საქართველოს მთელი უბედურება მდგომარეობდა სწორედ იმაში, რომ მან ვერ დაამყარო ეს ნორმალური ურთიერთობა ვერც ახლობელ და ვერც შორეულ მეზობლებთან.

ახა, როგორ უნდა იარსებოს ისეთმა სახელმწიფომ, რომელიც არც ერთი მეგობარი არა ყავს? დემოკრატიული საქართველო ხომ ასეთი იყო...

მენშევიკურმა მთავრობამ აქ ყოფნის დროს ვერ მოაწესრიგა ურთიერთობა ამიერ-კავკასიის ტრეხთან და მისი მოკვრება უტყვევებო გადამატდა, იქ პარსიულ ლაშობს გაავითოს, რაც აქ, შინ ყოფნის დროს ვერ მოახერხა ის ცდილობს ამიერ-კავკასიის რესპუბლიკების ყოფილ მთავრობებთან კავშირი გააახს.

როგორია მისი დამოკიდებულება რუსეთთან? სოციალ-დემოკრატობა და საკითხში უღდამ ქონდა განის მიზნობაგანი სწორედ ეს იყო. 8. ფორდანისა და ახ. ჯიჯუაძეს ერთ დროს დიდი დედა ჰქონდათ. საკითხი ასე იდგა: პროგრესული იყო თუ რეგრესული რუსეთის როლი ჩვენში 8. ფორდანია თავკუთარდებით ამტკიცებდა რუსეთის როლის პროგრესიულობას და მას ამ შემთხვევაში მხარს უჭერდა ჩვენი ერის ყველაზე პროგრესული და რევოლუციონარული ნაწილი.

1918 წლის 24 მისს მენშევიკები აცხადებდენ დამოუკიდებლობას გამოცხადება დამუშველი იქნება, ხოლო

26 მისს ყველა დამოუკიდებლობას იცავდა. ამის შემდეგ პთელი ოთხი წლის განმავლობაში მენშევიკები ქვეყნის ებოდიზებდნენ: ნუ გავიწყობენ, რომ დამოუკიდებლობა გამოვაცხადეთ. რუსეთის ორიენტაცია რეაქციონერ ორიენტაციად იქნა გამოცხადებულა, თუმცა იმავე დროს ნოე ფორდანია საუბაროდ აღიარებდა: ჩვენ დღესაც რუსეთის ორიენტაციის ვართ, მაგრამ ამ ორიენტაციის დასაცავად ერთი ხიშტიც არ დავკეთავენხმება, თუ ჩამდენდ მოულოდნელი და უტრო ხეზე ღამყნლი იყო ის დიდეტი, რომლებმაც შეიპყრო 1918 წელს ქართველი მენშევიკები.

30 წლის განმავლობაში ქვეყანის უმტკიცებლად ურუსეთოდ ჩვენ არსებობა არ შეგვიძლია, ჩვენ მასთან უნდა ვიართ ხელჩაკიდებულა ქრისა და ლხინშით, ხოლო ერთ მშენებელ დღეს გამოცხადებს: რუსეთთან საერთო ოაფერო გვაქვს. გვიდა დრო. მოვიდა ახალი ხალხი, აღზარდილი იმვე რეალიციებზე, იმავე მოძებრებაზე და გაიმეორა დაახლოებით იმავე იდეოლოგია, ახლა მენშევიკებს ბრავი მოსდით და ყველა გვაჯავარდინენ გაკვირავს:

ეს ერთი ხალხობა, ეს ქვეყნის წარყვანია. არ არის სოციალური შემთხვევითი ის მოვლენა, რომ კომპარტის საოლქო კომიტეტმა ეროვნულ საკითხში 8. ფორდანისა წარუბრები ცალკე წონება გამოსცა, ამ მოძებრების თვალსაზრით, რომელსაც სოციალ-დემოკრატობა ჩვენს ერს 30 წლის განმავლობაში უწერავადა, 26 მისამ მავნე განზარა და აშკარა ღალატი იყო.

ისტორიამ სასტკავდ დასცინა მენშევიზმი: სწორედ იმ ხალხში, რომელიც ათეული წლების განმავლობაში ებრძოდა ეროვნულ იდეას, თვით აღმართა ეროვნულად დროსა და მას დასაცავად იარაღით დარჩა.

8. ფორდანისა ყოველთვის ჰქონდა ერთი დამახასიათებელი თვისება, სწორედ იმას, რაც მას ამ წუთით

რეობა უსათუოდ ხელსაყრელი საშუალება იყო პოლონეთისთვის სხვადასხვა ინციდენტების და ინტრიგების შესაქმნელად მის წინააღმდეგ. სამი თვის წინდ მობინდობიდან ავანტიურა ტურირაგებში არ იყო ადგილობრივი ინციდენტით დაწყებული მასტური გამოხსლა, ეს ყოველივე ნაკარანავი დირექტივით დასაყრდენი იქნა გარეთის შეთქმულება და ამიტომ დასრულდა კონსტრუქციით, თორემ არც ის მძელი იყო ფაქტობრივად ვიწრო გარეულ დაყრდნობილი ვლიდნამარსის მთავრობის დამარცხება, რომელსაც არ თანაუგრძნობს არც ერთი საზოგადოებრივი ჯგუფი. ესლა უკვე გამოაშკარავებული იყო ფაქტი, რომ ტურირაგების ავანტიურა, რომელსაც მანინ პოლონეთის ფაშისტური პრესა მოსკოვის მიერ მოწყობილი კომუნისტურ შეთქმულებათ აცხადებდა, პილუდსკის კარნახით და ემიგრანტების მიერ იმპონირებული მოწყობილი, რომელთაც შეიარაღებული რაზმებიც კი შეეძინა ემიგრანტებისაგან რიგაში აჯანყებულთათვის დახმარების გასაწყველად.

პოლონეთის ინტრიგები ამ ავანტიურითაც არ ამოიწურა. შეიძინა წლის წინდ ვილნის ოკუპაციისათვის შექმნილი ავანტიურის გასახსენებლად და ახალი ინტრიგების დაწყების საბაზის შესაქმნელად, ვილნის ოკუპაციის შეიძინა წლის თავზე, მან ახალი პროვოკაციული მანევრები ჩაატარა ლიტვის წინააღმდეგ. ერთი კვირით აღერ დაწყებული რეპრესიები ლიტველებს მიმართ და პოლონეთის პრესის ბუბილი განგავში ლიტვის საომარი მზადების და ახალი კონსტრუქციის პროექტით ვილნის სატახტო ქალაქად გამოცხადების შესახებ, მხოლოდ კონფლიქტის შესაქმნელად იყო მოგონილი. ლიტვის მთავრობა, რომელიც გრძნობდა თავის სისუსტეს პოლონეთთან კონფლიქტის გამოწვევაში, მიხვდა: ამ ინტრიგებში, არ აყვა გამოკაცება, რითაც დროებით მოახერხა კონფლიქტის ავიკლება.

ყველა ამის შემდეგ, ამ დღებში გამოშვებული პოლონეთის ინტრიგები და საზნადის ლიტვის წინააღმდეგ, არ არის მოულოდნელი და გასაკვირველი. ეს მხოლოდ მორიგი ახალი ცდაა ძველი განაწყვეტილების სისრულეში მოსაყვანად, რომელშიც ესლა უკვე აქტიურ პოზიციასთან უღებობის ადგილის სოც. - დემ. ემიგრაცია, თუ წინდ, ტურირაგების ლიტვის დროს, მათ კიდევ არ ენებრძობდათ ლიტვის დამოუკიდებლობაზე უარის თქმა და ფაშისტური პოლონეთის ორიენტაციის აღება. 5—6 ნომებრის რიგაში მოწყვეულ კრილობაზე მიღებული რეზოლუციით უკვე აღიარებულია ასეთი დათობა, ამ კომპენსაციის გაცემა პოლონეთთან ფაშისტური კონტრ. - რევილუციის წინაშე ვლიდამარსის წინააღმდეგ ბრძოლაში დახმარების მისაღებად, მეგრამ დიდი პოლიტიკური გაუგებრობა იქნება, რომ თითქმის პოლონეთი ემხარებოდეს ლიტვის სოც. დემ. ემიგრაციას ამ ბრძოლაში ლიტვის ფაშისტური მთავრობის წინააღმდეგ. პირით, ლიტვის დემოკრატიის დაცვის ოლხურის ქვეშ, თვით ემხარება ემიგრაციის პოლონეთის მთავრობას, რომ განხარციელის ლიტვის ოკუპაციის ძველი გეგმა და ლიტვის ხალხი დაუბრუნების უფრო ძლიერი და გარეშე ქვეყნის ფაშისტური მთავრობის რეჟიმში.

ამ იდეის ავტორი სოც. დემ. პლანკიტიის ადრიანა:ლ შეუდგა საქრია პრაქტიკულ მუშაობას. ერთი კვირით აღერ ყრლობის მოწყვეტად. მისი მოგზაურობა ბერლინში და გერმანიის სხვა ქალაქებში, მით იყო გამოწყვეული, რომ წინასწარ უღწიდა გავით ემიგრანტების სულოერი განწყობილება, ჩათა მოგზაურობის ნიადაგი და მიტაც სათანადო დირექტივები მათთვის.

პილუდსკიც არ ავლენს. რა თქმა უნდა, თავის მხრივ მტადინობის, რომ შექმნილია ინციდენტით საზოგადოება ვადაწყვეტის ვილნის ოკუპაციის საკითხის ფორმალური დადასტურება და ახალი პრეტენზიები წაყენოს ლიტვის წინააღმდეგ, ამ დღებში მოწყვეულ თა-

დობრს, რომელსაც დაესწრნ პოლონეთის გამოიზნობილი პოლიტიკური და საზენდრო მოღვაწენი: სავარეთი საქმეთა მინისტრი ზალსკი; პოლონეთის ელჩები მოსკოვში და რიგაში პეტეი და ლუბასკი; გენერალი ეტლიავერსკი და რომლის გარეშე არ ღირსა არც სოციალისტური პარტია ვილნისში მონაწილეობის სახით, არ ჰქონდა მართო დემონსტრაციის სასათაი; ამ თათბირზე დაბუზავდა, ალბად, აწინდელი მოქმედების პრაქტიკული გეგმა.

არ არის სახდეველს მოკლებული პრესაში გავრცელებული ცნობები, რომ ინტრიგების დაწყების წინ განზახული იყოს ვილნოში, წინასწარ ლიტვის მორიგ მთავრობის ინსტიტუტის შეშინა, რომელიც შემდგომოციტურად დაიწყებს საომარ მოქმედებას ვილნის მარსის წინააღმდეგ. ამ ცნობის სინამდვილეს რამოდენიმედ ისე ადასტურებს, რომ ვილნოში ხდება მოზობილური ყველა ემიგრანტების; რომ ლიტვის სოც. დემ. ემიგრაცია ემზადება ამ ინტრიგების ოფიციალური ხელმძღვანელის მეტად სამარცხენო როლში გამოსახელება.

საბჭოთა კავშირის მუშებში და გლეხებში არაერთი გავრცელებულია ამ გამოწყვეტის სოც. დემ. ემიგრაციის ხელმძღვანელების მიერ ასეთი დავლებების აღება პოლონეთისაგან, ასეთ როლში გამოსულა, ილანდ ქრიათელი ემიგრაციის ხელმძღვანელები, წარმოებული ბრძოლის შეიძინა წლის მანძილზე, ყოველთვის გარეშე კონტრ. - რევილუციონური ძალების დახმარებაზე აწინებენ განზარტების „პერსპექტივებს“, ყრავიანებათ მათი დირექტივით ეწყენიან თავის სახსლო „მოღვაწეობას“, სლოლ თუ რეაქციონური მთავრობები მათ დახმარებას რეალურად ვერ იყენებენ ეს მხით ახსენება, რომ საბჭოთა კავშირის გამარჯვებული მუშების და გლეხების წინააღმდეგ არც ისე ადვილთა კონფლიქტების შექმნა და ინტრიგების გამოწყვეტა, როგორც ლიტკია მთავრობასთან. ამის გავყვილით მათ კიდევ ნახენ საომარ ქალაქი ომების დროს პოლონეთთან ერთად.

ლიტვის მთავრობა, რომელიც დაწამუშავებულია, რომ მის არ შეუძლია პოლონეთთან კოალიციური განპარტება, გულმოდინედ ეხვეება ერთი ლიგის საბჭო, პოლონეთისაგან დაცვის, მეგრამ ძლიერ საეკვია, რომ ერთა ლიგამ ჩაიმი საგრანობი დახმარება აღმოუქონოს მას, რადან ამ დაწყებულების ფაქტიური მმართველები ინგლის - საფრანგეთის რეაქციონერები არ იანამ დინტერესებული ლიტვის დამოუკიდებლობით. პირაქით, დამოუკიდებელი ლიტვა ხელს უშლის მათ ბალტიის ომიტრითების ანტი - საბჭოთა ბოლოკი შექმნაში პოლონეთის შეთავაზობით. ამიტომ, თუ ვინაიკობა პოლონეთის ვერ კიდევ არ აქვს მიღებული საწქცია ინტრიგების დაწყების, არ ჩაიმი საერთაშორისო ფაქტორები უშლის ხელს ამში და კონფლიქტი - მართლაც გადაეცე ვასარტად ერთა ლიგის დეკემბრის სესიას, არც ეს არც ლიტვის გამარჯვების დიდი პერსპექტივები. პოლონეთის მთავრობა დიპლომატიურ ფორმალზეც მომზადებული არის. პილსუდსკის უკვე მზად ყავს სოც. დემ. პლანკიტიის, ბრამდვიეხლის როლში გამოსახელება სესიას ვილნისში წინააღმდეგ.

საბჭოთა მთავრობა, რომელიც გულწრფელად არის მოწყობილი მუშეობიანობის დაცვით და შოველ ხელს უწყობს ამ იდეის რეალურად განხორციელებას, არ სურს ჩაერთოს პოლონეთ - ლიტვის კონფლიქტში, მეგრამ მის არ შეუძლია, რომ ამ გამოხმარებოზდა მას, რადან ამ კონფლიქტს შეუძლია გამოიწვიოს დიდი გართულება ამომსალეთი ევროპაში. საბჭოთა მთავრობას არ შეუძლია არ ეწნო ველო ქვეყნების მუშებისა და გლეხებისათვის, რომ საბჭოთა კავშირის ჩრდილოეთ - დასავლეთის საზღვრებთან ეწყობა ახალი სისუსტის დფრა. ახალი პროვოკაცია, რაც შესაძლებელია, საომარი მოქმედების პროცესში, კიდევ უფრო გა-

ფართოვდეს. ვას არ წყეტლო, რომ არ გაეფრთხილებია პოლიტიკის ფაქტურით მთავრობა ამ გარკვეული საზღვრებისაგან, რომლისსაგან არის უმეტესად დამოკიდებული მისი აცოლება.

მაგრამ ვასაკუთრებით საყურადღებო პოლიტიკოსების კონცენტრაცია არის ესა თვით მისი არსებითი მხარე, არამედ ის, რომ ეს კონცენტრაცია და ინტერესები იქნება მამოძრავებელი, როდესაც ამ მთავრობების წარმომადგენლები უსარტყელიად ხევედნენ ერთმანეთს განხორციელების კონცენტრაციის მოსამზადებელი კომისიის ხელისაგ, სადაც დარწმუნებით თათბირობენ მშვიდობიანობისა და უშიშროების შესახებ.

პოლიტიკა, რომელიც სამი თვის წინად, ერთა ლიგის სესიონს ხეტებებში, დიდი პრეტენზიით გამოდიოდა ყოველგვარი ომების აკრძალვის დეკლარაციით, ეხლა თვითონ პირველი არღვევს მას. პოლიტიკის ასეთი მოქმედება არ იქნებოდა კიდევ დიდი ბოროტება, რომ

მ, გამაჯავის წყაღვანს, მაგრამ სხვა კაპიტალისტურ სახელმწიფოთა შორის არა ნაკლებ გართულებული დამოკიდებულება. საფრანგეთი და იტალია ამჟამად მთავარი კოალიციების ქმინა ერთმანეთს წინააღმდეგობა ბოლშევიზმს. დღის კაპიტალისტური მთავრობების მიერ შექმნილი მშვიდობის დაცვის სიონიზმის მიერ ლიგის მ წლის შემთხვევის შემდეგ, სადაც 49 სახელმწიფოს წარმომადგენლები რეგულიარულად ხედეიან ერთმანეთს და მკაფიოდ ემშვიდობებიან, არა თუ გადაწყვიტილია ის საკითხები, რისთვისაც ესა მოწოდებულია ის პატივცემული დაწესებულება, არამედ გაკლებული უფრო გართულებულია. და ეს გართულება იმდენად დიდია, რამდენადაც დიდა წინააღმდეგობა კაპიტალისტურ სისტემას და დღევანდელ ეპოქას შორის, რომლის გადაწყვეტა შეუძლია მხოლოდ ეპოქის ხელმძღვანელის მუშათა კლასის გამარჯვების.

J. ზივილი.

ს ა რ ჩ ე ვ ე მ მ ა ნ ე მ რ ე ბ ი

მომაველ წელში ევროპის მთელ რიგ ქვეყნებში უნდა მოხდეს საპარლამენტო არჩევნები. ცნობილია, რომ არჩევნების წინა პერიოდში ყველა პოლიტიკური პარტიები გადაცეცხლდნენ სამხადისში აიან მომაველ საარჩევნო ბაზოლაში გამარჯვების მოსაპოვებლად. ასეთ დროს თვით არბიბურჯახიული და რეპუბლიკური პარტიებიც კი ფართო მასების მისამართად და თავისებურად გადსაბორძალად მიმართენ სხვადასხვაგვარ ხერხს და მემარცხენეობის ფორმულოებით გვეგონებინან. მაგრამ ჩვენთვის საინტერესოა არა ბურჟუაზიული პარტიების მანძილები, არამედ მსოფლიო მენშევიზმის დამოკიდებულება და მათი მანეჟერი საპარლამენტო არჩევნებთან დაკავშირებით.

1928 წელს არჩევნები უნდა ჩატარდეს ინგლისში, საფრანგეთში, პოლიტიკაში, ბელგიაში, და მთელ რიგ სხვა ქვეყნებში. და აი ამ არჩევნების მოლოდინში სოციალისტური პარტიები უკვე შეუდგენ წინასწარ სამხადის. ამინგლისს მუშათა პარტია წყარალ-ბურჟუაზიული ამინგარჩევლების თავის მხარეზე გადაბირების მიზნით თანდათანობით იხრება მარჯვნივ. დღის თამაშად შეიძლება ითქვას, რომ ამ პარტიის საქმიანობა არაფრით არ განიჩნება რადიკალური ბურჟუაზიის პარტიების საქმიანობისაგან. მაქონალი თანხმად საარჩევნო ფონის გაძლიერების მიზნით საქანდობა სიაში მუშათა პარტიის წყევრების გვერდით შეიტანოს ლიბერალური და თვით კონსერვატიული პარტიების წარმომადგენლებიც.

თითქმის ასეთივე ტაქტიკას აწარმოებენ საფრანგეთის სოციალისტური პარტიის ლიდერებიც. როგორც ვე-ლიტი, საფრანგეთის კომუნისტური პარტიის ცეკამ მიმართა სოციალისტურ პარტიას წინადადებით მომაველ არჩევნებში მთლიან ფორმით გამოსვლის შესახებ, ხსენებენ მიმართვაში, სხვათა შორის, ნათქვამი იყო შემდეგი: „საფრანგეთის კომუნისტური პარტია წინადადებას იძლევა ბურჟუაზიულ ბლოკს დატურადპირონ ქალაქისა და სოფლის ყველა მშრომელთა ბლოკს, კომუნისტური პარტია წინადადებას აძლევს სოციალისტურ პარტიას მუშათა და გლეხთა ბლოკის შექმნის შესახებ შემდეგ საუბედუმზე: რვა საათის სამუშაო დღის შენარჩუნება, წინააღმდეგობა დასავლეთის ხელფასის შემცირებას ყოველგვარ ცდის წინააღმდეგ. უმუშევრებისთვის დახმარების უზრუნველყოფა, უფროსი მიიჭება ყველა დაქირავებულიისთვის პროფესიონალური კავშირების გაერთიანების შესახებ, მუშა-ახალგაზრდობისა და ქალთა შორის დაცვა, სოფლის მეურნეობაში დაქირავებული მუშა-ხელის ორგანიზაციების ჩამოყალიბება, გადასახლების შემცირება, რომელიც მიმდებარეობს აწვება სასოფლო-მეურნეობას და წყარალ-ბურჟუაზიას, გადასახლების გაუმჯობესება პირველ

მომხარების სავნებზე, სამხედრო ვალებს გაუქმება, მანკების ნაციონალიზაცია, მსხვილი კაპიტალის დაბეგვრა, სამხედრო სამსახურის ერთი წლის ვადით გასაზღვრა, ბრიტანთა იმპერიალისტური ომის ნაშრობების თავიდან ასაცილებლად, სამთავრო კავშირის დაცვა, საფრანგეთ კანონების გაუმჯობესება კოლონიებში, ყველა პოლიტიკურ პარტიების განთავისუფლება“ და სხვა.

როგორც ვედავთ, კომუნისტური პარტია გამოდის არჩევნებში როგორც ქეშპირი დაცველი მშრომელი ხალხის ინტერესების, ამჟამად ის არ აყენებს დაუყოვნებლივ სოციალისტის განხორციელების მოთხოვნებს. რა თქმა უნდა, აქედან ის დასცემა კი არ უნდა გამოვიყენოთ, თითქმის კომუნისტური პარტიებიც მტავსად მენშევიკებისა სოციალისტის განხორციელების საკითხს საწინამოსოდ სდებენ. ამ მიმართით საფრანგეთის კომუნისტურმა პარტიამ გარკვეული დაგეგმა საკითხი სოციალისტების წინაშე და მშრომელი მასების დასახლად მოუწოდება მათ, რომ თუ სოციალისტები მიხვდებიან ოდენამე თავიდან პარტიების განხორციელებას, უნდა დასთანხმდნენ მთლიან ფორმის შექმნის შედეგად მშრომელთა მინიმალურ ოსოფინებების დაქაოფლებას.

მაგრამ ჩვენ არა ერთი მაგალითი ვიკითხავთ საფრანგეთის მენშევიკების ისტორიიდან, როდესაც ისინი სატყვიით ერთი ამბოხებ და სატყვი კი სულ სხვას აკეთებენ. შორის რომ არ წყვილდ, საქმარისა ბოიფიონით საფრანგეთში 1924 წელს მემარცხენე ბლოკის მთავრობის შექმნის საკითხი, რომლის მეთაურად რადიკალ-სოციალისტურ ერთი ჰამანდებოდა, ხსენებენ მთავრობას ყოველ მხრივ მხარს უჭერდა საფრანგეთის მენშევიკები, მაგრამ მშრომელი ხალხის საკეთილდღეო მისი გაკეთებლად არავის არაფერი უნახავს.

პუნკარის დღევანდელი მთავრობაც სომ მენშევიკების ლოკალ-კურხივით არის გაბატონებული დღის საფრანგეთის მშრომელი ხალხს, მართალია, თითქმის მენშევიკები „კოპოზიციაში“ უღვანან პუნკარის მთავრობას, მაგრამ ისინი გადაყენების მიზნე წინააღმდეგე არიან.

ამის და მიხედვით, ჩვენ თქვა უნდა, კომპარტიის წინადადებას ისინი გადაჭრით უარყოფითად შეხედენ და პირიქით, თავიანთ მოხმებ ამოკრძალებს მოუწოდებენ: იმ შემთხვევაში, თუ რომელიმე ოლქში მენშევიკები ვერ შესძლებენ დამტარების გავცემას, ამომარჯვებულმა იხრუნდა მისკენ მემარცხენე ბლოკის უარყოფითი პარტიები.

აქედან ცხადია, რომ როგორც ინგლისის მუშათა პარტიის ლიდერები, ის საფრანგეთის მენშევიკებიც იმ მიმდებით, რომ მომაველ მთავრობაში მუშეთა რაოდენობა ნიბე საინისტრო პარტიელები, ყოველგვარ კავშირს

სწვევრებ მუშათა კლასთან, სრულიად ხელს ვიწვევრებ მათი ინტერესების დაცემა და უკეთმოიღობის კონტრა-რევი-ლიუციონურ ბურჟუაზიას.

სამაგრიოდ ასე რომი იქცევა ბელგის მენშევიკური პარტია, რომლის ლიდერი გასაკეთ ცნობილი ვანდერვე-ლი. გასული არჩევნების დროს დიხანს, ვანდერველი კოიხისი მთავრობის შედგენის საკითხში. არც ერთ პარტი-ტას არ აღმოჩნდა პარლამენტში ისეთი სიძლიერე, რომ საკუთარი ძალით შეედგინა მთავრობა. ბელგის მეფე ხან ერთი პარტიის ლიდერი ეპატავებოდა მთავრობის. შე-სადგენად და ხან მეორის და ბოლოს მეფის ასეთი გასაქი-რიდან გამოყვანა იცისრა ვანდერველიმ. მან დასთან-ხნდა კათოლიკურ პარტიასთან ერთად მთავრობაში მო-წიწილობის მიღებაზე და კლევიერად ესპარას მეთაუ-რობით შეესდგა კათოლიკონურ მთავრობას, რომელშიაც ითხან სამინისტრო პორტული ექიარა მენშევიკებს.

დღემდის სრულიად შესაბამისი ბელგის მენშევიკებ-დნ ქვეყნის მართვა-გამართლის საქმეს კათალიკურ-მენ-შევიკური მთავრობა ბურჟუაზიის საყვირილიდურ, მაგ-რამ ით, მოახლოვდა მომავალი სამარამენტუ არჩევნე-ბის დრო და ბელგოვლამ მენშევიკებაც მონიღობუ-რალიკათი თავი ესახელებითა. რომ არჩევნებში მგუ-რებლი ხალხის წინაშე წამდგარიყვენ ვალხოვნიდით.

თავდაცვის მინისტრმა წამოყენა საკითხი ჯარის რე-ორგანიზაციის შესახებ. მენშევიკ-მინისტრებმაც მარამ ჩამქვიდეს ამ საკითხის ხელი და მოითხოვეს სამხედრო სა-შსახლოის ერთი წლის ვადით განსაზღვრა, ბურჟუაზიის-თვის ის გარეშობა მიუღებელი აღმოჩნდა და სასტიკი წინააღმდეგობა გაუწყიეს მენშევიკების მოთხოვნილებას. ის შემდეგ მენშევიკ-მინისტრებს გამოვიდენ კათლი-კონურ მთავრობაში. ესპარას მთავრობა გადადგა. მეფემ ასლი მთავრობის შედგენა ისევ ესპარას მანიღ, მაგრამ ამ უკანასკნელმა ენლა მენშევიკის რიდი დაღუ-წყო მუდარა მთავრობაში შესახებ. მან შედგინა ბუ-რჟუაზიული ხლიკის მთავრობა და ვანდერველდეს სა-გაყო მინისტრობის პორტული ლიბერალ გიმანსს ა-დასცა. მთავრობაში შევიდენ აგრეთვე დემოკრატიული პარტიის წარმომადგენლებიც. რომელთაც დაეიბო ორ-ადღიო.

ამგვარად, ბელგელი მენშევიკები მთავრობას „ოპო-ზიკაში“ ჩაუდგენ. სანამ ბელგის ბურჟუაზიისათვის საჭირო იყო ვანდერველდეს და მისი კლასების სამ-სახური, ისინი ბურჟუაზიამ გამოიყენა და როდესაც მენშევიკებმა თავიანთი ერთგული სამსახურისათვის პა-ტიარა გასამრჯელო მოითხოვეს, რომ მომავალი არჩევნე-ბში ბელგის მუშათა კლასს ისევ მენშევიკებისთვის მიე-ცათ თავიანთი ხმებმა, ეს უკანასკნელმა ბურჟუაზიამ მთავრობიდან განაძეგნა. ათი ერთხელ კიდევ დადასტუ-რდა თქმულება: მარამ ვანდერველი თავისი საქმე, მიერს შეუძლია მიზნადღეს. ის თქმულება გადაგმოქრილა მენშევიკებისათვის, ამ წყალწლებად ხალხს ყოველთვის მშენებელი იმასხურებს მსოფლიო ბურჟუაზია, როდესაც ის ამის საჭიროებას ხედავს. ხოლო, როდესაც ბურ-

ჟუაზია მტკიცედ გარჩნობს თავს, მენშევიკები მაგარ მუშ-ტებს ურეყებენ და არამი აღდგენ. ბელგელი მენშევიკე-ბის დღევანდელი მდგომარეობა ამის საუცხოველი დამადა-ტურებელია.

ამებამდ ვანდერველდ და მისი ამაღა შეეცდებიან მუშათა კლასს თავი მოაჩვენონ მათი ინტერესების ულა-რეს დაშეცდებლად და საარჩევნო პოლიტიკაში სხვა მე-მარტებენე ფინახებთან ერთად შეიტანებენ სამხედრო სა-სახურის ერთ წლამდე შემცირების საკითხსაც და შემდეგ კი, თუ მომავალ პარლამენტში არსებული მდგომარეობა მათიც შეინარჩუნეს, კვლავ კათოლიკონურ მთავრობაში შესვლას შეეცდებიან, მაგრამ არა გვეონია, რომ ბელგე-ლი მუშებმა კიდევ წამოაგონ მენშევიკების საარჩევნო ანქეშე.

გერობის მუშათა კლასმა მსოფლიო ომის შემდეგ საკმაო მაგალითები მიიღო მენშევიკების საქმიანობიდან, სწორედ ამიტომ არის, რომ ის თავდაიანობით იღწევს თავს მენშევიკების გველენად და ირახმება კომუნისტური პარტიების დროშის ქვეშ. საქალაქო და საიღმუ არჩევნე-ბში კომუნისტურ პარტიებს თითქმის ყველგან წილმა ხედა ბრწყინვალე გამარჯვება. ამას უსათუოდ მიზნავეს ბელგის მუშათა კლასიც და მტკიცედ დაიბრუნდა ბელ-გის კომუნისტური პარტიის დროშის ქვეშ.

მათალია, კომუნისტური პარტიები საპარლამენტო არჩევნებში გამარჯვებას არ უკავიებენ სოციალიზმას განხორციელების საკითხის, მაგრამ, ეს დამტკიცის მიწე-ნებელია, რომ მასების გამემარტებნების საქმე სწორად ნა-ბიჯით მიდის წინ და თანდათან ნიღდავი ეცლება რეჟო-რმისტულ ილიუზიებს.

მომავალი წლის საპარლამენტო არჩევნებს კომუნის-ტური პარტიები გამოიყენებენ მშრომელი მასების გამე-მარტებნებისათვის და ამით მოამზადებენ ნიღდავს სო-ციალისტური რევოლუციის დასამარტებლად.

რამდენდაც უფრო ადრე გამოამარტადება მენშე-კების თვალმაქცობა და მისი ლიდერების მთლიანტომა ფართო მასების წინაშე, იმდენად სოციალიზმის გამარჯ-ვების საქმე უზრუნველყოფილი იქნება.

ოქტომბრის რევოლუციისათი ათი წლის თავზე გერო-ბის კომუნისტურ პარტიებს ვეცლიდენ უფრო ადვილიად შეუძლიათ ბრძოლა მსოფლიო მენშევიკების წინააღმდეგ, მშრომელი მასები უკვე აშკარად ხედავენ თუ რა-გვარ შედეგებს მიაღწია ერთის მხრივ იმ რევოლუციე-ბმა, რომლებიც მენშევიკების მეთაურობით მისი და ვერო-ბის მიუღო რიგ ქვეყნებში და მეორეს მხრივ ოქტომბრის რევოლუციამ, რომელსაც ხელმძღვანელობს სოციალის-ტოკომუნისტური პარტია და რომელშიაც რევოლუციისათი ათი წლის თავზე დაკანონებულ იქნა შვიდი საათის სამუ-შაო დღე.

ოქტომბრის რევოლუციამ გაიმარჯვა მენშევიკური პარტიების რევიზიზმზე და დღეს მათ ვერ ისინის სა-ბოლოო დაღუპვისაგან ვერც ინგლის-საფრანგების მენშე-კების გამემარტებნება და ვერც ანდერველდის „ოპო-ზიკონიჭტ“ როლი გამოხვლა.

ს. დლიაძე.

ლანდლა-გინეზიით ფონს ვიკ განკალთ

ქალტურული აღმართი თავისი მოქმედების პასუ-ხისეველი უნდა იყოს როგორც იურიდიულად, ისე მო-რალურად. ოჯახის უფროსი და ხელმძღვანელის მოეი-ხოვება ანგარიში ოჯახის წევრებისაგან. ის ვალდებუ-ლია ანგარიში გაუწიოს ყველას. ესეცავე: ოჯახის უფ-როსი ხებრეა, მას თავისი არ გაეგება, სტყვის არა ხე-რა, ის თვისებება და გულგთიად მტკიარება. ასეთი ხელ-მძღვანელის მოვებები ოჯახი იბრუნევა... თუ ეს ხებრე-კის არ მოვიდა, ოჯახის გამაბრუნება შეუძლებელია. თუ ეს ითქმის კრბთი ოჯახის ხელმძღვანელზე, მო-

უშეტეს ითქმის პოლიტიკური პარტიის ხელმძღვანელზე. პოლიტიკური პარტია ბუნებრივად ნელსწრაფის ძა-ლა-უფლებების ხელში ჩასაგდებად, ის იბრჭის საბოლოო მიზნის მისაღწევად. მაგრამ სანამდის ის მიზნას მიაღ-წევდეს, მას გათვალისწინებული და მოამარაგებული უნ-და ჰქონდეს ამ მიზნის მისაღწევი საშუალებანი. სადღეი-სო და სამემბისო ბრძოლაში გასამარჯვებელი პარტიას უნდა ჰქონდეს ფონიური ტექტიკა და პოლიტიკა. პარტიამ თავს იყრის ერთ ბელმს მყოფნი და ერთ ინტერესით გამტკავალუნია. პარტიის მეთაურები მიზანს

კი არ უსახავს პარტიის, უკეთ, რომ ესთქვეთ პარტიას აქვს დისახული მიზანი; ხელმძღვანელი და მეთაურების მოვალეობა იმაში გამომდინარეობს, რომ ის შეავსებრივს ორგანიზაციულად მისცეს სწორი პოლიტიკური გეგმა და მომენტური შეზღავდებული მეცნიერული ახსანგანზარტება.

ეს სახანზარტე შემარტება არის, მაგრამ ამ ქეშმარტებას მოკლებული არიან ჩვენი ყოფილი მეთაურები, როდესაც ჩვენ მათ საბუთებთან ხელში ვუტყუცებთ, რომ იმათ პარტია გადაჩეხეს სრამში, რომ მათ ვერ აუღეს ალოო მომენტსა ვერ შეავსავსა საერთაშორისო პოლიტიკური პოლიტიკური მათო განწყობილება, მათ არ მოისურვებს პარტიის უზრავდელისათვის ანგარისის გაწევა, როცა ეს უმეტესობა მათ მოითხოვება საბედისწერო მონენტში მათ მეცდომებზე.

აქეთ მომენტში საქარისი იყო ნ. რამიშვილის ყურმოჭილი პატარა ჯგუფის მიერ წინდაწინ განხადებული „რეზოლუციისა“; ვაი მას, ვინც ამის არ მიცემდა და „რეზოლუციისა“; მის იმინში ხსნის მომენტდენ; სიცილს დადარდენ; საიდან გამოიქოლა, მის რა გაეგებოთ.

არა თუ პარტიის უზრავდელს წერებში იყვენ დაჩრდავლული, არამედ პარტიის თვალსაჩინო წევრები და დამუშელებული კრების დემუტატებში მხოლოდ ქეშში ტყუილობდენ. ნ. რამიშვილის წერში გადაწყვეტილ საქვეყნო საქმეებს...

ს. ს.-დ. პარტიის და ერის საბედისწერო აჯიოხი ორიენტისის საკითხი იყო, ეს კითხვა სერიოზულად არ დასმულა პარტიაში; ის ძალიან იფრის ვაჯგუფში გადაქრა ორიოდ საათის განმავლობაში და პარტია დააყენეს დეტის წინამე... გეგმოდ და „ახლის სტერეოტიპული უფლებების გამომხატველი“ ორგანი, დამუშედაბლი კრება; მაგრამ მას არაფერს ჰკვიბოდნენ. თუ ეს ასე არ ყოფილიყო, არა მგონია, რომ ოქტომბრის რევოლუციის შტაბში და მისი ბელადი წარმითან პარტია ვაჯგუფნენ და ისეთ დიდილომატიურ წარმომადგენელს, როგორაც ნ. კორიანის „გამოტლიკა“ გრიზა ურატამ ბრახნდებ...

1921 წ. ვასაბუთების შემდეგ პარტიამ გამოიბანა დადგენილება კომუნისტურ ხელისუფლებასთან დამოკიდებულების შესახებ. ეს იყო იმდევ წლის 10 პარისს, ქიბილისში ს. ს.-დ. პარტიის აქტივის საჯარო კრებაზე, სადაც გამოითქვა სურვილი, რომ ხელისუფლებასთან სერიოი ენა გამოინახულიყო დადგენილებაც იქნება გამოთხილი ლოიალობისა და სასურველი თანამშრომლობის შესახებ. მაგრამ ემიგრაციის ბელადებმა ეს დათავილება ქარა ვაჯანეს. იწერებოდენ: ვინ ზოგეთ აუბა დედსა გულში დანა ჩასკეთ. ნუ თუ არ იცით: ვერბაა მუხად არის ჩასართველის გასანთავისუფლებლად, ხელს რატომ გეშლით.

შევახსივე მოტყუილებით მათ ხალხს თოვზე და... სუს 24 აგვისტოს შავი დღებზე.

ამ ტრადიციის შემდეგ პარტიამ დაარღვეოა სინფეზიური თყინი ვილუბებოთ. ურავო ძველი გზა და თვისი ქვეყნის აღმშენებლობაში მონაწილეობის მიღება გადაწყვიტა.

თუ აგვისტოს რეისორებს დაუჯერებთ, თურმე ამაში დიდი დანახული მიძღვის პარტიის წევრებს; როგორ თუ ჩვენ დიდუღვე არ თამაშობთ,— და შემოგვეყრებს ჩვენი ყოფილი ბელადები, გვექმლებინა: გვლანდავენა:გვახიბაბუებენ. პრინციპიალურად მჯავლობის წიკვლად ოლანძებინა; ნ. გელიშვილი მოლაღტეა, ივ. გომართელი რენგეტაია, სხვები მოსყიდულები ის დღელილ-დაწყვეტლები და ასე ბოლომდე.

მაგრამ ჩვენ, რომ ძველებურად თქვენი ყურმოჭილი მონად დავრეინიცავით, სახანძის მიჯიყყანდით? აღნათ დღეს ჩვენი გეგმავაბული ქეჩივებს, რომლებსაც ბეგები თვის ხეხაზე ათახაშენეს ოსმალეთში...

რა შვანი არიან ამ გელევიშვილი, გომართელი, ან რომელიმე სხვა მოწინავე ამხანაგები?

როცა საქმე ეხება ქვეყნის სოფნა არ ყოფნის საკითხს, როცა ეს საკითხები გადაბრახილა პრინციპიალურ მსჯელობის სფეროში. ეს ჩვენი ყოფილი პარტიის ყოფილი ბელადები ოლანძე-გინებთა და სახიზღარი დეპუტატის სასუ-ლებით ცდლობენ ფონს ვაგალოს. ახან რას მიეყრება, თუთიყუშსავით მუღბამ იმის ლაპარაკი, რომ ესენი და ესენი მოსყიდვლები და მოლაღტეები, ან კიდევ მენშევიანი ჯობია ბოლშევიზმს, პროლეტარიატის დიქტატურას—დემოკრატია, აღმოსავლეთს —დასავლეთით...

პარკინტული მეჯელობით თუ ვიხილმძღვანელებთ. ასტორიას პიროვნება არა ქმნის, ის გმორჩილება მხოლოდ დაცულებლობის კანონები. რომ ეს ასე არ ყოფილიყო და ისტორიის პიროვნებები ქმნავენ, მაშინ ადრე ეყოლაღობი არ ვაგაქმნებდენ ბურჟუაზიას, ბურჟუაზია — მიწივე ჩაკვლავა სოციალიზმსა და სოციალისტებს, საერთაშორისო მენშევიზმა გასაქანს არ მიცემდა კამენისტებს.

მაგრამ ისტორია ამა თუ იმ პიროვნების სურვილს არ ემორჩილება, ის მიმართება თავისი ლოკური გზით და ვინც მას შეეგებება და მის ამოცანებს გამოიქნობს მხოლოდ ის არ დაიღუბება. ურჩნება და მეტარირებს კი აუცილებლად მოილის დაღუბა.

სჯაბს ამ მოვლენებს მიაქვით ყურადღება და ის მიჯიყყანთ იმ დასვენამდე, რომ თქვენ ვერ შესძლებთ მეტუბეგებს.

პროფესული ლანძე-გინებით ფონს ვერ გახველიჩახიზჩებთო.

ზარნაბა ძველია

ტფილისის ტრამვაი

თანამედროვე ქალაქისათვის განუწესიებელი საბი-მოცლო საშუალებების ისეთივე აუცილებელ აბრაბუტეს შეადგენს, როგორც წყალი და წყალსადენი, კანალიზაცია, ზანათება. სამომავლო საშუალებების საკითხი ქალაქისათვის ისეთივე ობს მნიშვნელობის არის როგორც ბინის. თუ ამ უკანასკნლის კეთილმოწყობილობა ქალაქის მთელ სოციალურ სულსკეთობას, მის კულტურულ დონეს ახასიათებს, სამომავლო საშუალებების რაციონალურად აშენება და მისანმეურნეობით მოწესრიგება აუცილებლათ მის შინაგან სიმტკიცეს, მისახლოზისათვის ხელსაყრელი პირობის შექმნას, ვაჭრობა-მრეწველობისა და საერთოდ ქალაქის მეტურნეობისათვის სწორ გემსა და ხანის აღებას აღინიშნავს, იმ მხრივ, რომ როგორც მოსახლეობის, ისე საჯარო - სამრეწველო ობიექტების სივრცითი დამორებას სძლეეს და ერთი მეორეზე

დამორებულ საზოგადოებრივი და სამეურნეო ელემენტებს ახლოვებს, აჯერმარებს.

ამ მხრივ საქაბუო (კომუნალური) მეურნეობის როლი სოციალისტურ სახელმწიფოში ბევრთან უფრო მთლი და პასუხაგებია, ვიდრე კაპიტალისტურ ქვეყანაში. სოცალექტორი საუფუძველი და აქედან გამომდინარე სოციალური პრინციპები პირველ შემთხვევაში, კომუნალური მეურნეობის პასუხისმგებლობას აირჩევენ, მის წინაშე დაყენებულ პრობლემებს აჯაროებენ, ვიდრე ეს ხელუკაპიტალისტურ სახელმწიფოში, სადაც ელექტორზე ინდივიდუალური პრინციპი ბატონობს და საზოგადოებრივი კე კეპისა აქვს ადომორჩილებული.

ყოველდღიურ დეტეს შეადგენს ის მოვლენა, რომ ქალაქისათვის საჭირობოტო დარბები კრბო პიარების და საზოგადოებების ხელნა. დასავლეთი ევროპის ქალაქებში

განვლილი მანძილი კილომ.
 5,099.133 100% 6.692.823 111%, 656.456 12,8%
 გადაყვანილი მგზავრები:
 53.028.480 100% 54.667.677. 103% 6.143.474 11,6%
 გამოქუშავებული ელდენი
 5.529.609 100% 7.156.978 130

აქედან აშკარაა შედეგი: 1926 წ. შედარებით 1926 —27 წ. წარმატება ემჩნევა. ხაზზე შემოვლა გაზრდილია — 27 პროც., განვლილი მანძილი 11 პროც., მგზავრთა რიცხვი 3 პროც., ხოლო ელდენების მიერ გამოქუშავებული ენერგია 30 პროც. განვლილი კრიზისის შემდეგ წარმატების ტემპი სრულიად ნორმალურია. აქ აღსანიშნავია ერთგვარი დისპარაორცია განვლილ მანძილის და ელდენის ზრდის შორის. მეორე სჭარბობს პირველს 19 პროც. ამიტომ ავტომატიურათ ისმება საკითხი: ეს ზრდა გამოიწვევა ტრამვაის გაზრდილმა საქირებამ თუ შედეგით ენერგია მოხმარდა სხვა საქირებებს. საზოგადოებისათვის არ ეჩნება ინტერესი მოკლებული იმის გაგება, რადგან ელდენის ერთგვარად მოხმარებ განვლილ მანძილის ერთგვარულ ცვალებადობა განიცავდა. ანგარიში ამაზე პასუხს არ იძლევა. გარდა აღნიშნულ დისპარაორციისა. თუ ეს ელდენის ზრდა განვლილ მანძილის ერთგვარულზე ზედმეტი ენერჯის დახარჯვის მიეწერება, რასაკვირველია, აქ გვეყენება საქმე უაზრითი მოვლენასთან, რომელიც იქნეს გარეშეა, როგორც შემოსავალზე, ისე სატარიფო პოლიტიკაზე არა სასურველ გავლენის მოახდინებ და პირველად ყოვლისა, მგზავრის ტარიფის გადიდებით დაჯდას.

დისპარაორცია არსებობს აგრეთვე შტატის ზრდისა და ჩატარებულ შრომის შორის. 1926—27 წელი 1916 წლის წინააღმდეგ ვაჩვენებს 56 პროც. ზრდის, მაშინ, როდესაც ამავე წლების შედარებით ელდენი იძლევა — 30 პროც., განვლილი მანძილი 11 პროც., ხაზზე შემოვლა 27 პროც., ხოლო ელდენების რაოდენობა 28 პროც. შემცირების, რაც ავტომატიურათ მოხმარებულ შრომის რაოდენობას ანიჭებდა. თუ უბრალო ათომიტიკულ შედარებას მივმართავთ, მივიღებთ სამუშაოს ზრდის დასაბუთებით 18—20 პროც., მშრომელთა რიცხვისას ე 56 პროცენტზე. აქედან, თუ სხვა რაიმე საკულისხმებრია მიხეზი არ არსებობს, შრომის პროდუქტიურობას საგანძობლად დაუკლოა, რაც, თქმა არ უნდა, მიუხედავად უნდა ჩაითვალოს.

როგორც შემოსავალი, ისე გასავალი იძლევა საგრძობელ ზრდას. მეორეს ტემპი სჭარბობს პირველისს. შემოსავალი გაზრდილია 2,58 მილ. მან. 1916 წელში, 3,57 მილ. მანეთამდე, ანუ 38,4 პროც. 1926—27 წელში. გასავალი 2,37 მილ. მან. 3,64 მილ. მანეთამდე, ანუ 54 პროც. აქ აღსანიშნავია გასავლის ორი კატეგორია: შტატის შენახვა და ახალი აღმშენებლობა-იღდების და

ენერჯის განახლების ხარჯები. პირველი იძლევა — 64,6 პროც., ხოლო მეორე—88 პროც. ზრდას.

შტატის შენახვის ხარჯების ზრდა მართლდებმა მსოფლიო სავაჭრო რიცხვის გადიდებით. მართო ხელშეწყობა გადიდებდა იძლევა მხოლოდ 58,8 პროც. საშვალთ. ზედმეტი 5,6 პროც. ერთობ რაოდენობის გადიდების ანგარიშზე უნდა დაიწეროს.

ხარჯების სვედრითი წონა შემდეგით:

1926—27 წ.	1916 წ.
შტატის შენახვა	51% 49%
ახალი აღმშენებლობა	23% 17%
დანარჩენი ხარჯები	26% 34%

სულ 100% 100%.

ახალი აღმშენებლობის ხვედრითი წონის ზრდა ავტომატიურათ მოულოდნელად უნდა ეჩნას მიუცულებლად. დასასტუღ, ორიოდ სიტყვა შემოსავალზე: როგორც აღინიშნეთ შემოსავალი იძლევა 1916 წ. წინააღმდეგ 1926—27 წ. 38,4 პროც. გადიდებას. საერთოთ ცნობილია, რომ ტრამვაის მეურნეობის შემოსავალი უმთავრეს წყაროს შეადგენს ბილეთების ფასები. შემოსავლის ჯამს აქ ეკ განსაზღვრავს გადაყვანილი მგზავრების რაოდენობა. თუ ამ ორ კატეგორიას ერთი მეორეს შევადარებთ, დაინახავთ რომ გადაყვანილ მგზავრთა რიცხვი იზრდება 3 პროცენტით (იხილეთ ნოვთი), ხოლო შემოსავალი 38,4 პროცენტით. აქედან აშკარაა 1916 წელთან შედარებით მგზავრების 1926 —27 წ. მანძილის გასავლელათ უფრო მეტი საფასური გამოუღია, ანუ ტარიფი აბსოლუტურათ გადიდებულა. აქ შეიძლება მივიჩიოთთ განვლილ მანძილის ზრდაზე. კი, მაგრამ ესც მხოლოდ 11 პროც. იძლევა. შემდეგ ხაზზე აღნიშნულს რაოდენობაზე. აქც გადადიდება მხოლოდ 27 პროცენტია. შესაძლებელია ისიც დაუთვალთ, რომ ტარიფი ზონებთან არის დაყოფილი და ასეთ პირობებში მგზავრი უმეტეს შემთხვევაში უფროებს მანძილზე მოგზაურობს და აქედან ამის ხარჯზე შემოსავალი დადიდება. ამაზე ჩვენ შეგვიძლია დავთვინებთ.—რასაკვირველია, იმ შენიშებით, რომ ასეთი ტარიფი მიუღებდათ მიგაწინა და შემდგომისთვის ამაზედც ვიმსჯელებთ, მაგრამ უაზრითა ანგარიშით ნაწინებდ და განსხვავებას ზონებანი ტარიფი იქ მოვეცემს. მაგრამ, ამასეთია, რომ დავეთვინათ, როდესაც მეორეების დროს ჩვენი ერთი დიდი პირობითი შინაგანი შეცდობა ვაქქეს დაშვებული. ეს ის რომ, 1926—27 წლის ფულის ორიგინლებას ვაღვრებთ 1916 წლისს. თუ ამ შეცდობას ვავასწორებთ მივიღებთ ზრდის მეჭრათ უფრო დიდ პროცენტს. ვინაიდან აქ ჩვენ აბსოლუტურ ციფრებთან შედარებას ვხედავთ, მაშინ, როდესაც ციფრებს შინაგანი ორიგინლებებს სხვადასხვა არის. 1926 წლის საგრძობლათ სჭარბობს 1916 წლის საშვალთს.

ი. ნარსია.

უხვრეთის აკაშალის რეალი კეული რუსეთი მრავალფეროვანი

ომამისი რუსეთი ევროპელების თვალში ახალი ქვეყანა ითვლებოდა, ესე იგი ისეთ ქვეყანა, სადაც ტუბინჯი და ინდუსტრია უსუსტათ იყო განვითარებული. ამისათვის ეს ვებრათულა ქვეყანა თავისი უმაჩრებ ზუნებრივი სიმდიდრით და 150 მილიონანი მცხოვრებლებით ერთ უხარისხარ ბაზარს წარმოადგენდა ევროპის კაპიტალისათვის და საქარბონ-საფაბრიკა პროდუქციისათვის.

უცხოელი კაპიტალი რუსეთში ორნარი სახით შედიოდა: ერთი სავაჭრო კაპიტალი— სესხის სახით, რომელსაც ძველ მთავრობა უცხოეთიდან სესხებულდა განსაკუთრებით სამხედრო საქირებისათვის, მეორე—საბრეწველი კაპიტალი, რომელიც სხვადასხვა სამრეწველო დარგში იყო დაბანდებული უცხოელების მიერ.

ორივე სახის კაპიტალის შერთი საფრანგეთს პირველა ოლაგი გებრა რუსეთის ბაზარზე, რუსეთის სამხედრო ინდუსტრია საფრანგეთის კაპიტალით იზრდებოდა და ვითა

რდებოდა. მსოფლიოში უდიდესი რაინის გზის მაგისტრალში, როგორცა კიბობის, შუა-აზიისა და სხვა, სტრატეგიული მნიშვნელობის გზები, საფრანგეთის კაპიტალი იყო აშენებული ძველი მეფის მთავრობის მიერ, და ეს არა მარტო იმიტომ, რომ საფრანგეთი ომების მსოფლიოს კრედიტორათ და სავაჭრო კაპიტალის ცენტრად ითვლებოდა. არამედ იმიტომაც, რომ ის დანტე-ჩესტული იყო მეფის რუსეთის სამხედრო ძლიერებაში, როგორც მისი მოკავშირის, ვინაიდან ის დიდების განმავლობაში ვხვდებოდა ჩვენს მათვის გერმანიის წინააღმდეგ, გარდა ამისა, ერთი ნაწილი სესხის ხმარდებულა ქალაქების სააღმშენებლო წარმოქმნებს ამისათვის გასაკერველი არ არის, რაც უდღეს საფრანგეთის კრედიტორები 15 მილიარს ძველი მეფის ვალს ვეუდავებთან. რაც შეეხება სამრეწველო კაპიტალს, ის

სი მიწვდა ცხენიდან, ორჯერ-სამჯერ მათრახი ისე მაგრად გადავრა, რომ საცოდავი თამირი სიმწარისაგან წელში სამით მოიღუნა. ის მინც არ შემინდა ვადავლდა წინ ცხენისანი რაზმს და კვლავ ხმა-მალა გაიხმალიდა:

— გამიწვიო, მეთუ, გუწუნებო, მე მინდა გიორგი წუთისოვლის გამოცეხთხოვა. ატუდა რიჩოლი, არ აძლევდნ ნებას. მიზღვრებულ გრანოსაგან ცეტლ ანთოვლი ძალი, კი არ ცხებოდა, ის არ დაერიდა არც მათრახს, არც მოღერებულ ხმალს, მინც მიიჭრა წინ გიორგისკენ... რაზმის უფროსი საქმეში ჩაერია.

— რაშია საქმე? — ითხოვა მან მკაცრი კილოთი და თამაროს მიუხალოვდა, უცხად შეჩერდა, თამაროს თვალი თვალში გაუყარა, ენა პირში ჩაიჭერდა. ჩამოვარდა სავარი სიჩუმე, თამაროს სილამაზისგან მოჯადოვებული უფროსი გაშუმდა, ვერ გაუტლო თამაროს მომხიბვლელ სახეს:

თეთრი ჩამოქანდაკებული პირის სახე, ზედ ცქრილა:

შეპირი პროვინციიდან

ოპრიბნრა რაიონის ვლასკაცოვის მირ-პარაში

მე მომიხდა ჩამოვლა არსებულების, თითქმის ყველა მხარეების და თემების და ბრას (თუ არ მივედებო მხედველობაში ხეფსურთის, ახალ-ქალაქის და ბორჩალოს მახრებს) არ მიახვავს ეკონომიკურად და კულტურულად ისეთი ჩამორჩენილი კვთხე, როგორიც არის ოკრიბა.

მიზეზდავად იმისა, რომ ოკრიბაში 5,000-მდე კომლამოსსაღდა, გასაბჭოებამდე, მას არასადროს არ დიხსენებ პირველ დაწყებითი სკოლაზე უფრო მაღალი ტიპის სასწავლებლებს: გასაბჭოების შემდეგ კი საბჭოთა ხელისუფლებამ ამ კუთხესაც მიაქცია ყურადღება. მაქან ოკრიბაში უკვე დაარსებულია სხვადასხვა კულტურული დაწესებულებები: კოპაჩკრავია, საავადმყოფო, აფთიაქი, საგლეხო სასწავლებელი, რაც დიდ მიღწევად უნდა ჩაითვალოს ოკრიბის გეგხობისათვის.

ჯერ კიდევ ცოტაა ვაკეთებელი, მაგრამ ვიმედოვნებთ, რომ სულ ცოტა ხანში უფრო მეტის გაკეთებას შეესძლება.

ოქტომბრის დღესასწაულს სხეგთან ერთად სიბარულით და ზეიმი შეეგება ოკრიბის მოსახლეობა. ბაქან ოკრიბაში ეს სიბარული ვაკოლებით უფრო გაიზარდა, როდესაც გაიგეს მათ კომისიის ჩამოსვლა, რომელსაც დავალებული კონდა მოუხდინა ამ ადგილას ეკონომიკური და მატრიულტურკი გამოკვლევა სადგურის გახსნის მიზნით. სწორად ამ კომისიის და სათანადო ორგანიზების ააყურადღებულ საქმიონდ ვივლი, რომ, საილიურტრიკიონდ აღენიწრა ზოგადერთი დეტალები ამ ტანჯვისა და წამების, რასაც განიცდიდა ამ მხარის გლეხობა ოკრიბაში სადგურის გაუხსნელობის გამო, რის შესახებაც არა ერთხელ იყო აღძრული შეამდგომლობა მთავრობის წინაშე.

ერთ წელზე მეტი იქნება, რაც საქართველოს კომისარიათა საბჭოში შეტანილი იყო დასაბუთებული განცხადება მაქან ოკრიბაში (ტყულების რკინისგან ხახი). სადგურის გახსნის შესახებ, რაც, მიღებულია წესით, გადავახვენილი იყო დარსენისათვის ამ-ტ. რკ. გზ. სამშ. ჩვენ სრულიდარწმუნდებით ვიყავით, რომ ამ ფრიად სერიოზულ და სიმპარტური საკითხს დადებითად შეეხედებოდა აფინისუელი სამმართველო, რადგან ამას მოითხოვდა სახელმწიფო-სარეგულიაციონობის და ხალხისათვის მისახაზრის რტრესეგბა, მაგრამ მოგეტყუდით: სამმართველო ამ საქმეს არ შეხედა თანაგრანობით.

უარის მიღების შემდეგ ხელახლა წარავადენით განცხადება საქართველოს მთავრობის თიფავდომოპრესთან, რომელსაც დართული იქნა ამ მხარის სქემატურ გეგმას-

შავი თვალები, მოცულავე წამწამებით, ახოვანი, მაგრამ ნაზით მერტყევი ტახი, საალროსით მომხალებული, მარამარილოსავით ჩამოცენილი გულმკერდი, ჩვეინათ მერტყეული სახე, ეს არ მოვადლოვებდა?

თამარი ამ სოფლის მასწავლებელი იყო, საერთო საქმისადმი თიადადებული. ის ყველას მეგობრობდა, ყველას უყვარდა, ყველა უყვარდა. ის ადგილობრივ გლეხობის სულის მესილიდებულ იყო, მუდამ, კირში, თუ ლხინში მითათს იყო. ორი წელიწადი გავიდა მას შემდეგ, რაც გიორგი დაუხალოვდა თამაროს. მაგრამ ეს დღო საქმარის გამოდგა, რომ მათში გამბულიყო მეგობრობის შემეფრთხელები ძაფები.

ამ ხნის განმავლობაში თამარი მუდამ გვერდში ეღვა გიორგის; გიორგი ჩაუნერგა მას გულში თავისუფლებისადმი სიყვარული.

გრ. მაქავარიანი.

(შემდეგი იქნება)

თან ერთად ლიადდავის უფროსის და თანაშემწეს მიეჭ მოცულები დასკვნა.

დადასტურებით შეიძლება ვთქვათ, რომ ეს სადგური თავის შემოსავლით ერთ წელიწადში აუნაზღაურებს ხანინას გაუჭულ ხარჯებს.

ტყულების გზაზე მართალია, არის რამოდენიმე სადგურები, როგორცაა მაგალითად: ხრესილი, საწარე და კელთი, მაგრამ მით სადგურობის მსოფლოდ ზეთიონდ სოფელი, რადგან ორი სადგური ხრესილი და საწარე ისეთ მთავრობან ადგილზედ მუშავებოვნენ, რომ იქ მისილა ოკრიბის მოსახლეობის უშვადღესობისათვის შეუძლებელია.

საფლვი ცუსცხათი 400 კომბირ მოსახლეობით ხუთაყერსით უხალოვდება სადგურ საწირვის, მაგრამ მათის მიუხეხებით, არ შეუძლია ისარგებლოს და 18 ვერის მანძილზე ქ. ქუთაისში ფხით არჩეს წასვლას. თუ კი ოკრიბაზე გაიხსნებოდა სადგური, რომელიც შვიდი ვერსით უხალოვდება მას, მით ისარგებლებდა, რადგან ამ მიმართულებით აააუტომობილო გზის გაკეთებაც კი არის შესაძლებელი.

ასეთ პირობებში არა მარტო ცუსცხათი, არამედ 30-მდე საფლვი, რომლებიც მოიკლან ოკრიბის სადგურის გახსნას. ვარდა ოკრიბისა, ამ სადგურით ისარგებლებენ ვარეთეულ ლეხებს და რაჭის მხარის ზოგადერთი ნაწილებიც; რომლებიც ესლაც ამ ბაქნით სარგებლობენ. ვიმედოვნებთ: ამ მხარის გლეხობა დიდი ხანია თხოულობს ამას, მაგრამ ეს სამართლიან მოთხოვნილება დღემდე არ არის შესრულებული. ხელა, როდესაც ვინილები ოკრიბის ბაქნაზე ამ საკითხის გამოკვლევით კომისია, რომელიც თხოულებიერ მიუღვება ამ საკითხს, სირაზულს ვეღლევიტ და სრული დიმიედებული ვართ, რომ მუშურ-გლეხური ხელისუფლებამ ამ საკითხს დადებითად გადასაჭოს და მით მოლო შეუძლება ოკრიბის გლეხობის 40 წლის გაიმავლობაში ამ სადგურის შესახებ ბეჭენაშუდარას.

ლ. კუპრაშვილი.

სახამდამიო კოლეზია.